

INFORMATIE - DECENTRALISATIE JEUGDZORG - februari 2013

Gemeenten hebben nu taken op het terrein van de zorg voor jeugd, de jeugdgezondheidszorg en het preventief jeugdbeleid. Met ingang van 1 januari 2015 komen daar nog een groot aantal taken bij, zoals

- de toegangstaken voor de geïndiceerde jeugd zorg;
- de ambulante jeugd zorg;
- de open residentiële zorg;
- de pleegzorg;
- de crisishulp;
- het justitieel kader: de jeugdreclassering en de jeugdbescherming.

Daarnaast worden de landelijke jeugdzorgtaken gedecentraliseerd, taken die nu wettelijk zijn geregeld in de AWBZ of Zorgverzekeringswet: de geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten.

Zelfredzaam waar het kan, ondersteunen waar het hoort, doorpakken waar het moet

In januari 2011 hebben de gemeenten deel uitmakend van de stadsregio Rotterdam (inclusief de gemeenten van Goeree Overflakkee) een visie t.a.v. de stelselwijziging jeugdzorg geformuleerd onder de titel 'zelfredzaam waar het kan, ondersteunen waar het hoort, doorpakken waar het moet'.

Programmaplan Decentralisatie Jeugdzorg

In 2012 hebben de gemeenten in de stadsregio Rotterdam ingestemd met het Programmaplan Decentralisatie Jeugdzorg, samenwerkende gemeenten in de regio Rotterdam 2012-2015. In programmaplan gaan we er vanuit dat de Decentralisatie jeugdzorg een transitie én een transformatie is.

Missie

De gezamenlijke missie van de samenwerkende gemeenten in de regio Rotterdam is dat **zoveel mogelijk kinderen kansrijk en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving**. De gemeenten hebben het landelijk gedachtegoed omarmd: *Een sterke en positieve basis in onze samenleving voor jeugd en ouders door het versterken van de informele steun van sociale netwerken (bouwend aan de zogeheten civil society) en de algemene voorzieningen. En aanvullend hierop: een samenhangende zorgstructuur in het stelsel realiseren, erop gericht de opvoeding niet over te nemen, maar zoveel mogelijk te versterken.*

Het programmaplan had ook tot doel om gedurende het jaar 2012 gezamenlijk een aantal opgaven voor de toekomst van de jeugdzorg onder regie van de gemeenten, uit te werken en te verdiepen. Hiertoe zijn een aantal werkgroepen aan de slag gegaan.

Eindrapporten werkgroepen

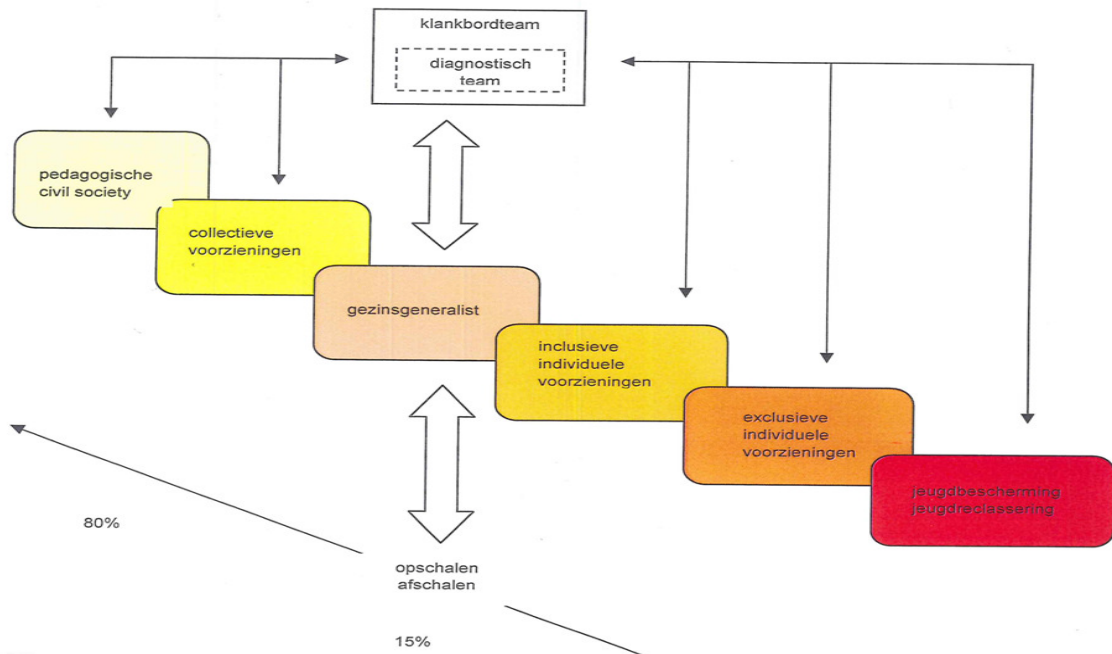
Eind 2012 hebben de wethouders in de regio kennis genomen van de eindrapporten van een drietal werkgroepen, te weten de werkgroep signalering, diagnosestelling en toeleiding, de werkgroep jeugdbescherming en jeugdreclassering en de werkgroep sturing en financiering.

De resultaten van de werkgroepen zijn in deze factsheet kort samengevat.

WERKGROEP SIGNALERING, DIAGNOSESTELLING EN ZORGTOELEIDING

Hoe kunnen gemeenten signalering, diagnosestelling en zorgtoeleiding inbedden in het nieuwe stelsel?

De werkgroep heeft een **functioneel ontwerp** gemaakt. In grote lijnen ziet deze er als volgt uit

- *Jeugdigen voelen zich geborgen in het gezin en in de pedagogische civil society*
 - o Alle samenwerkende gemeenten spannen zich in om een sterke pedagogische civil society vorm te geven, naar keuze op het schaalniveau van kern, wijk, of buurt. Zij stemmen hun aanpak af op de uitgangssituatie ter plaatse.
- In aanvulling op de ondersteuning door de pedagogische civil society organiseren gemeenten *collectieve voorzieningen*, waar de inwoners vrij en meestal kosteloos gebruik van kunnen maken.
 - o Hierbij wordt ervan uit gegaan dat 80% van alle vraagstukken rondom opvoeden en opgroeien met informele ondersteuning uit de pedagogische civil society en collectieve voorzieningen kan worden afgehandeld.
- Voor vraagstukken die niet kunnen worden opgelost met informele hulp en inzet van collectieve voorzieningen, analyseert een gezinsgeneralist de signalen van deze niet-alledaagse problemen en biedt hulp.
 - o De gezinsgeneralist is een breed georiënteerde en domein overstijgend werkende jeugdprofessional, die gezinnen in hun eigen omgeving ondersteund bij het oplossen van niet-alledaagse vraagstukken met betrekking tot verzorging, opvoeding en ontwikkeling van kinderen en jongeren.
- o De gezinsgeneralist geeft invulling aan het principe: één gezin, één plan, één regisseur. De gezinsgeneralist moet een balans vinden tussen de belangen van de cliënt, de zorgaanbieders en de gemeente als financier van jeugdhulp.
- o Als algemene ondergrens voor inzet van een gezinsgeneralist geldt dat er sprake moet (lijken te) zijn van niet-alledaagse problematiek. Als bovengrens geldt dat het betrokken gezin bereid moet zijn om jeugdhulp te aanvaarden.
- o Binnen de hier geschetste bandbreedte kunnen gemeenten individueel bepalen hoe zij het concept 'gezinsgeneralist' verder invullen.
- *Jeugdhulp wordt zoveel mogelijk verleend binnen de dagelijkse leefomgeving van het gezin. Gespecialiseerde hulpverleners "schuiven aan" bij het bestaande netwerk van ondersteuners.* Het streven is zo veel mogelijk inclusieve jeugdhulp in te zetten. Dit is niet vrij toegankelijke jeugdhulp waarbij de hulpverlener participeert in het dagelijkse leven van het gezin en thuis, op school of in een andere vertrouwde omgeving.
- *Inzet van exclusieve jeugdhulp blijft nodig* als de veiligheid van het kind in het geding is, of als de behandeling dermate intensief of specialistisch is dat deze om organisatorische redenen gekoppeld moet

worden aan (deeltijd)verblijf op een locatie van de zorgaanbieder. In de praktijk zal vaak sprake zijn van een combinatie van inclusieve en exclusieve voorzieningen.

- Exclusief duidt er op dat het kind uit de vertrouwde omgeving wordt gehaald, maar ook dat de toegang beperkt is voor die jeugdigen die het écht nodig hebben.
- De werkgroep is van mening dat samenwerking en solidariteit bij de inkoop van zorg met zich mee brengt dat de toeleiding naar zorg in alle gemeenten op vergelijkbare wijze vormgegeven moet worden.
- Bij complexe problematiek bepalen de betrokkenen onderling welk probleem leidend is en welke organisatie de zorgcoördinatie op zich neemt.
- Binnen het functioneel ontwerp is ook een diagnostisch team beschikbaar. Dit team kan specialistisch onderzoek doen of laten doen, en/of
- als klankbord fungeren voor de gezinsgeneralist.

WERKGROEP JEUGDBESCHERMING EN JEUGDRECLASSERING

Hoe kan Jeugdbescherming (JB) en Jeugdreclassering (JR) georganiseerd worden vanuit gemeenschappelijke verantwoordelijkheid?

Omdat JB en JR nieuwe terreinen zijn voor gemeenten, heeft de werkgroep een verkenning gedaan naar JB en JR. Ook hebben ze gekeken naar de huidige knelpunten en zo zijn ze gekomen tot een aantal aanbevelingen:

- Positioneer Jeugdbescherming en Jeugdreclassering nadrukkelijk als onderdeel van het geheel aan jeugd-(zorg)voorzieningen.
- Vind ruimte om Jeugdbescherming en Jeugdreclassering te verbinden met de brede inzet ten behoeve van jeugd, ondanks "status aparte" (meest ingrijpende vorm van jeugdzorg, gesanctioneerd door de rechter)
- Boodschap: de situatie is nu wel apart, maar de ambitie is om naar het normale door te groeien

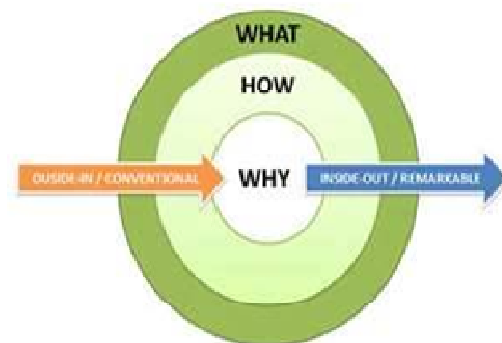
Vervolgstappen tav de jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn:

- de inbedding van taken van Bureau Jeugdzorg,
- de aansluiting CJG-Veiligheidshuis
- de Jeugdzorg- plus (hulp in een gesloten omgeving)
- het Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (MHK, waarin AMK en SHG op grond van de Jeugdwet moeten worden samengebracht)
- aandacht voor overgang 18- naar 18+, verbinding JB/JR met leerplicht, verbinding civiel met straf en meer structuur in afschaling (doorzorg en nazorg)
- Daarnaast zijn de onderwerpen Jeugd-GGZ en Jeugd-LVB, qua inhoud rakend aan de werkgroep JB/JR nog niet belegd in een werkgroep.

WERKGROEP STURING EN FINANCIERING

Hoe kunnen gemeente sturen op de jeugdzorg vanaf 2015?

De werkgroep heeft met behulp van het model van Simon Sinek¹ de sturingsvisie vormgegeven.

Waarom willen we sturen?

- Simpel, beter inzicht en grip

Hoe willen we sturen ?

- Integraal, lange termijn, maatschappelijk effect, solidair, op afstand sturen

Wat willen we sturen ?

- Uniformiteit in parameters, preventief en laagdrempelig, zeggenschap cliënten

¹ Wilt u meer weten over dit model, kijk dan bv eens op <http://youtu.be/HWKnYsSCVQs>

Vervolgens adviseert de werkgroep o.a.

- Ontwikkel een lokale sturingsvisie op de jeugdzorg en vindt elkaar bovenlokaal op basis van die visie
- Stel bovenlokaal de sturingsindicatoren vast en ontwikkel die i.s.m. de instellingen
- Organiseer gezamenlijk de inkoop van exclusieve zorg vanwege schaalvoordeel en risico.
- Onderzoek de haalbaarheid van de volgende drie inkoopmodellen en reken de consequenties door op gemeenteniveau:
 1. Verzekeringssystematiek;
 - De *verzekeringssystematiek* houdt in dat iedere gemeente een 'verzekeringspremie' betaald aan een centrale partij/kassier. De gemeente verzekert zich hiermee van een bepaalde capaciteit van exclusieve jeugdvoorzieningen.
 2. Vlaktax-systematiek;
 - De *vlaktax-systematiek* gaat uit van een verrekening over een aantal jaren. Gemeente betalen vooraf, op basis van het verwachte zorggebruik (op basis van historisch gemiddeld gebruik) en dragen bij aan een centrale kas. Door het gebruik over een aantal jaren te spreiden vang je individuele schommelingen op.
 3. Verrekeningssystematiek.
 - De *verrekeningssystematiek* gaat uit van verrekening op basis van het feitelijke gebruik van voorzieningen uit een bepaalde gemeente (op basis van voor of na-calculation).

Alle drie de methodieken zullen worden uitgewerkt waarbij er gekeken wordt naar aspecten als solidariteit, financiële risico's, beschikbaarheid exclusieve voorzieningen, efficiëntie, keuzevrijheid van de burger, innovatie, marktordening, risico's voor de aanbieders, frictiekosten en administratieve lasten.

WETHOUDERS JEUGD GEVEN VERVOLGOPDRACHTEN

Op basis van de eindrapporten zijn de wethouders overeengekomen dat alle gemeenten in het samenwerkingsverband

- zich inspannen om een sterke pedagogische civil society vorm te geven in de eigen gemeente;
- ervoor zorgen dat inwoners met niet alledaagse problemen op het gebied van opvoeden en opgroeien een beroep kunnen doen op een gezinsgeneralist. De rol en de bevoegdheden van de gezinsgeneralist worden gezamenlijk uitgewerkt.
- onderscheid maken in inclusieve en exclusieve voorzieningen; een concrete invulling van deze begrippen zowel zorginhoudelijk als op de consequenties voor de zorginkoop (regionaal, subregionaal of lokaal) wordt nog nader uitgewerkt.
- toe werken naar een implementatieplan met als voorlopig uitgangspunt dat we gezamenlijk de exclusieve voorzieningen en de jeugd-bescherming en jeugdreclassering inkopen vanaf 1 januari 2015.
- voor de gezamenlijke inkoop drie verschillende verrekeningsmethodes uit werken en doorrekenen, te weten verreken-, vlaktax-, en verzekeringssystematiek.
- gaan werken met één set van sturingsindicatoren die voor de regio als gezamenlijke minimale set van indicatoren kan gelden.

INFORMATIE NOG NIET COMPLEET

Er ontbreekt nog essentiële informatie die het proces bemoeilijken, zoals bijvoorbeeld

- de Jeugdwet is nog niet vastgesteld
- het landelijk verdeelmodel is nog niet bekend (verwachting mei-circulaire)
- gegevens regionaal zorggebruik zijn nog niet beschikbaar (verwachting eind februari).

Ondanks de onduidelijkheden werken we hard door. De verwachting is dat de nieuwe jeugdzorgtaken vanaf 1 januari 2015 in zijn geheel onder de verantwoordelijkheid van gemeenten vallen. En dat is al snel!